

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marcin Łochowski (przewodniczący)
SSN Dariusz Pawłyszcz (sprawozdawca)
SSN Piotr Telusiewicz

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 22 października 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 29 marca 2022 r., VI ACa 60/21,
w sprawie z powództwa M. K. i A. G.
przeciwko syndykowi masy upadłości Bank spółce akcyjnej w W.
o ustalenie,

- 1. oddała skargę kasacyjną;**
- 2. zasądza od syndyka masy upadłości Bank spółki akcyjnej w W. na rzecz M. K. i A. G. po 2700 (dwa tysiące siedemset) zł kosztów postępowania kasacyjnego.**

Dariusz Pawłyszcz

Marcin Łochowski

Piotr Telusiewicz

(G.G.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 19 października 2020 r. Sąd Okręgowy w Warszawie ustalił, że umowa kredytu hipotecznego zawarta przez powodów z pozwanym bankiem jest nieważna, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił wyrok Sądu pierwszej instancji w części oddalającej żądania ewentualne i w tej części umorzył postępowanie ze względu na niedopuszczalność orzekania o żądaniu ewentualnym w przypadku uwzględnienia żądania podstawowego. Sąd ten oddalił apelację kredytobiorców w pozostałym zakresie i oddalił apelację banku w całości.

Sąd Apelacyjny ustalił, że strony zawarły dwie umowy.

W dniu 18 lipca 2008 r. kredytobiorcy zawarli pierwszą umowę kredytu. Bank udzielił kredytu w wysokości 677 092,41 zł, indeksowanego do CHF. Wypłata kredytu miała być realizowana transzami, spłata miała nastąpić w ciągu 600 miesięcy z uwzględnieniem 6 miesięcy karencji. Wypłata kredytu miała nastąpić w złotych po przeliczeniu na CHF według kursu kupna dewiz obowiązującym w banku w dniu uruchomienia. Spłata kredytu miała następować w złotych. Wysokość raty obliczana była według kursu sprzedaży dewiz obowiązującym w banku, na podstawie obowiązującej w banku tabeli kursów z dnia spłaty. Oprocentowanie było oparte o stawkę LIBOR i obliczane jako średnia stawki dla danej waluty z pierwszych pięciu dni roboczych miesiąca poprzedzającego trzymiesięczny okres obowiązywania stawek. Ani w umowie, ani w regulaminie nie było wzmianki o sposobie ustalania kursów poszczególnych walut. Tabela kursów została zdefiniowana w regulaminie jako tabela kursów kupna/sprzedaży walut banku obowiązująca o godz. 9:30 w dniu, w którym następuje operacja.

Kredytobiorcy zawierali z bankiem aneksy do umowy dotyczące ograniczenia wysokości raty, zmiany kredytu na walutowy i ustalenia salda kredytu na 377 403,29 CHF. Spłata mogła być dokonywana bezpośrednio w CHF albo w złotych po przeliczeniu z CHF według kursu średniego NBP.

Kolejną umowę strony zawarły 21 sierpnia 2008 r. Bank udzielił kredytu w wysokości 273 544,22 zł, indeksowanego do CHF na warunkach analogicznych do

pierwszej z umów. Obydwie umowy zostały zawarte przy użyciu odmiennych wzorców umownych, jednak istotne warunki udzielenie kredytów były tożsame.

Sąd odwoławczy uznał za niedozwolone postanowienia umów kredytu odsyłające do tabel kursowych banku oraz wszystkie „postanowienia, które do umowy w ogólności wprowadzają mechanizm walutowości”, skutkiem czego umowy są nieważne w całości.

Pozwany bank zaskarżył wyrok Sądu drugiej instancji skargą kasacyjną zarzucając naruszenie przepisów postępowania:

- art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13, przez rozstrzygnięcie o skutkach abuzywności wyłącznie na podstawie przepisów materialnych aktualnych na dzień zawarcia umowy;

- art. 189 k.p.c. przez przyjęcie, że kredytobiorcy posiadają interes prawny w ustaleniu nieważności Umowy.

Bank zarzucił również naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 6 ust. 1 dyrektywy 93/13 przez stwierdzenie abuzywności spornych klauzul i upadku umowy, pomimo wyeliminowania z umowy, zgodną wolą stron, rzekomo abuzywnych postanowień, przez zawarcie aneksu, zgodnie z którym powód rozpoczął spłatę kredytu po kursie średnim CHF publikowanym przez Narodowy Bank Polski lub bezpośrednio w walucie CHF, a zatem po kursie niezależnym od pozwanego;

- art. 385¹ § 1 w zw. z art. 385² k.c. przez ograniczenie się przy analizie abuzywności spornych postanowień do oceny literalnej treści kwestionowanych postanowień umownych, a jednocześnie niewzięcie pod uwagę argumentów przedstawianych przez pozwanego;

- art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 385² k.c. przez niewzięcie pod uwagę przy ocenie prawnej, w toku kontroli incydentalnej postanowień umowy pod kątem występowania przesłanek abuzywności w postaci zgodności z dobrymi obyczajami oraz rażącego naruszenia interesu konsumenta, jak również przy ustalaniu skutków ewentualnej abuzywności, indywidualnych okoliczności sprawy, w szczególności prawidłowo

ustalonej wtoku postępowania dowodowego alternatywy dla kredytobiorcy na dzień zawarcia umowy;

- art. 385¹ § 1 w zw. z § 3 i 4 k.c. przez stwierdzenie, że sporne klauzule nie były indywidualnie uzgodnione w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.;

- art. 385¹ § 1 oraz § 3 k.c. przez przyjęcie, że sporne postanowienia spełniają przesłanki abuzywności, w szczególności że są sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interes konsumenta, a także przyjęcie, że treść umowy nie była indywidualnie uzgodniona;

- art. 385¹ § 1 i 2 w zw. z art. 385² k.c. przez niewzięcie pod uwagę przy ocenie, w toku kontroli incydentalnej, postanowień umowy pod kątem abuzywności, jak również pod kątem skutków ewentualnej abuzywności, indywidualnych okoliczności sprawy, w szczególności wiedzy i doświadczenia kredytobiorcy na dzień zawarcia umowy oraz świadomości w zakresie możliwych ryzyk oraz faktycznej alternatywy dla kredytobiorcy na dzień zawarcia umowy;

- art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 i art. 3 ust. 3 dyrektywy 93/13 w zw. z przepisami załącznika do dyrektywy 93/13: ust. 1 lit. j oraz lit. l, oraz ust. 2 lit. c, tiret pierwsze i drugie, oraz ust. 3 załącznika do dyrektywy 93/13 przez stwierdzenie, że sporne postanowienia indeksacyjne umowy są abuzywne;

- art. 58 § 3 oraz art. 385¹ § 2 k.c. przez uznanie, że dopuszczalne jest stwierdzenie nieważności całej umowy, w związku z abuzywnością części jej postanowień;

- art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i art. 8b ust. 1 dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 2, art. 31 ust. 3 i art. 32 ust. 1 Konstytucji przez stwierdzenie, że rzekoma abuzywność spornych postanowień umowy skutkuje upadkiem całej umowy;

- art. 65 § 1 i 2 w zw. z art. 56 k.c. przez ocenę oświadczeń woli złożonych przez strony umowy wyłącznie na podstawie literalnego brzmienia postanowień umowy, bez wzięcia pod uwagę okoliczności, w których zostały złożone, zasad współżycia społecznego oraz ustalonych zwyczajów;

- art. 65 § 1 i 2 w zw. z art. 354 § 1 k.c. przez przyjęcie, że, po ewentualnym stwierdzeniu rzekomej abuzywności spornych klauzul, cała umowa jest nieważna;

- art. 56 k.c. przez przyjęcie, że, po ewentualnym stwierdzeniu rzekomej abuzywności spornych klauzul, cała umowa jest nieważna, podczas gdy art. 56 k.c. stanowi właściwy przepis dyspozytywny, przewidując, że czynność prawna wywołuje skutki w niej wyrażony oraz wynikające z ustawy, z zasad współżycia społecznego i z ustalonych zwyczajów;

- art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (dalej: „pr.bank.”) w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniająca ustawę Prawo bankowe przez przyjęcie, że, po ewentualnym stwierdzeniu rzekomej abuzywności spornych klauzul, cała umowa jest nieważna;

- art. 358 § 2 w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez niewłaściwe zastosowanie art. 385¹ § 2 k.c. i w konsekwencji niezastosowanie art. 358 § 2 k.c., stanowiącego przepis dyspozytywny, który umożliwia dokonanie wykładni umowy kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do waluty obcej, pozwalającej na jej wykonanie, po stwierdzeniu niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego (waloryzowanego) do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula spreadu);

- naruszenie art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe w zw. z art. 385¹ § 2 k.c., przez niewłaściwe zastosowanie art. 385¹ § 2 k.c. i w konsekwencji niezastosowanie art. 41 Prawa wekslowego przy rozstrzygnięciu o skutkach rzekomej nieważności lub abuzywności spornych klauzul;

- art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim zw. z art. 385¹ § 2 k.c. przez niezastosowanie art. 24 ust. 3 ustawy o NBP przy rozstrzygnięciu o skutkach abuzywności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Artykuł 316 k.p.c. nakazuje uwzględnienie wszystkich ustalonych faktów mających miejsce do zamknięcia rozprawy oraz stanu prawnego z tego dnia. Jednak stan prawny z dnia zamknięcia rozprawy obejmuje też normy intertemporalne, a one często nakazują ocenę prawną umowy według stanu prawnego z dnia jej zawarcia.

Sąd odwoławczy nie przeoczył nowelizacji art. 358 § 2 k.c. po zawarciu umowy, lecz uznał, że przepis ten nie stosuje się. Sąd nie naruszył art. 316 § 1 k.p.c., a co najwyżej mógł naruszyć przepisy określające zakres czasowy umów poddanych nowemu brzmieniu art. 358 § 2 k.c. Ponadto zarzut naruszenia art. 316 k.p.c. jest sprzeczny z uchwałą Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22 (OSNC 2024, nr 12, poz. 118), która wyklucza zastąpienie abuzywnych klauzul innymi sposobami określenia kursu na podstawie przepisów późniejszych. Oceny abuzywności dokonuje się na moment zawarcia umowy (art. 385² k.c.), a nie zamknięcia rozprawy.

W dalszej części skargi skarżący podnosi, że aneks wprowadzający spłatę po kursie sprzedaży NBP usunął abuzywność klauzul. Ocena abuzywności dotyczy stanu na moment zawarcia umowy (art. 385² k.c.), a późniejszy aneks nie sanuje pierwotnej nieuczciwości (wyrok SN z 4 kwietnia 2019 r., III CSK 159/17), chyba że z treści aneksu wynika, że miał on charakter ugody co do sporu o ważność umowy. W przypadku ugody postanowienia nią objęte stają się postanowieniami indywidualnie uzgodnionymi, a tym samym wyłączonymi z oceny na podstawie art. 385¹ § 1 k.c. Jednak skarżący nie podnosił, aby celem zawarcia aneksu była ugoda co do spłat dokonanych wcześniej oraz co do ważności umowy. Zarzut w tym zakresie jest niezasadny. Ustawa przyznająca kredytobiorcom spłacającym kredyty indeksowane prawo do spłaty w złotych (ustawa antyspreadowa) nie sanowała umów nieważnych, zawartych przed wejściem tej ustawy w życie (jest to utrwalona linia orzecnicza)

Skarżący twierdzi, że klauzule były indywidualnie uzgodnione i nie naruszały interesów kredytobiorców. Ciężar dowodu spoczywa na banku (art. 385¹ § 4 k.c.), który nie wykazał negocjacji treści klauzul – wybór rodzaju kredytu nie oznacza indywidualnego uzgodnienia.

Art. 69 ust. 3 pr.bank. przewiduje umowę kredytu indeksowanego, a istotą tej umowy jest obciążenie wyłącznie kredytobiorcy ryzykiem zmiany kursu. Nie można więc uznać wprowadzenia do umowy mechanizmu indeksacji za niedozwolony. Jednak stosowane przy indeksacji kursy walut obcych, ogłaszane przez banki na podstawie art. 111 ust. 1 pkt 4 pr.bank., wiążą klientów banku przy dokonywaniu

z bankiem czynności w okresie od ogłoszenia kursu do ogłoszenia nowego kursu. Istotne jest jednak to, że nie można umową związać konsumenta kursami, które dopiero zostaną ogłoszone, a orzecznictwo jednolicie uznaje takie związanie przyszłym kursem za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W tym zakresie zarzut kasacyjny jest niezasadny.

Kolejne zarzuty skargi zmierzały do wykazania ważności umowy nawet w przypadku abuzywności odesłania do tabel kursowych banku. Uznanie za niedozwolone postanowień odsyłających do tabel pozwanego banku jako źródła kursów CHF do indeksacji przesądza o nieważności umowy kredytu. Uchwałą składu całej Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2024 r., III CZP 25/22, do rangi zasady prawnej podniesiono tezy, że:

1) w razie uznania, iż postanowienie umowy kredytu indeksowanego lub denominowanego odnoszące się do sposobu określania kursu waluty obcej stanowi niedozwolone postanowienie umowne i nie jest wiążące, w obowiązującym stanie prawnym nie można przyjąć, że miejsce tego postanowienia zajmuje inny sposób określenia kursu waluty obcej wynikający z przepisów prawa lub zwyczajów;

2) w razie niemożliwości ustalenia wiążącego strony kursu waluty obcej w umowie kredytu indeksowanego lub denominowanego umowa nie wiąże także w pozostałym zakresie.

Powyższe tezy, wiążąc w niniejszej sprawie (art. 88 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym), uniemożliwiają uznanie umowy za ważną w jakimkolwiek zakresie.

Pozwany kwestionuje interes prawny kredytobiorców, wskazując, że spór rozstrzyga roszczenie o zapłatę. Umowa w chwili wydania wyroku przez Sąd drugiej instancji była w trakcie wykonywania, a ustalenie nieważności usuwało niepewność prawną co do dalszych obowiązków stron, co przesądza o istnieniu interesu prawnego (por. wyrok SN z 11 grudnia 2019 r., II CSK 495/18). Zarzut nie jest zasadny.

Biorąc pod uwagę powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. oddalił skargę kasacyjną banku.

Na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. kredytobiorcom przysługuje od skarżącego zwrot kosztów sporządzenia odpowiedzi na skargę kasacyjną w wysokości stawki minimalnej określonej w stosowanym odpowiednio § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

Dariusz Pawłyszcz

Marcin Łochowski

Piotr Telusiewicz

(G.G.)